

52.2 Udledningen var større end angivet af DCE

EU's vandrammedirektiv kræver, at medlemslandene sigter mod "god økologisk tilstand" i de kystnære farvande, dvs. en tilstand med kun svag påvirkning af menneskelig aktivitet. I Danmark er det besluttet, at miljøtilstanden bestemmes af kvælstofudledningen, og at der omkring år 1900 antages at have været ingen eller kun ubetydelige ændringer i vandområdet i forhold til en uberørt tilstand. År 1900 bruges derfor som reference-år. SEGES og DCE er uenige om, hvor stor kvælstofudledningen var på daværende tidspunkt, bl.a. fordi det dyrkede areal faktisk var større, end det er i dag.

Chefkonsulent Carl Åge Pedersen
SEGES P/S
cap@seges.dk

Udbytte, Udvaskning og udledning

Kvælstof er livgivende og helt nødvendigt for plantevækst. Men i medierne omtales kvælstof ofte som et uønsket stof, specielt hvis det havner i grundvandet og naturen. Det kan imidlertid ikke undgås, at der tabes kvælstof, når jorden dyrkes. I perioder, hvor der ikke er afgrøder på marken, vasker kvælstof ned under planternes rodzone og kan give anledning til forhøjede indhold af kvælstof i grundvandet, samt til forøget vækst af alger og vilde plantearter i de naturlige økosystemer, herunder i de kystnære farvande. Når man skal kvantificere det, er det nødvendigt både at angive det på den mængde, der vasker ud af rodzonen (*udvaskning*), og den mængde, der ikke bliver tilbageholdt på vejen, og derfor når frem til de kystnære farvande (*udledning*). Det er den mængde, der betegnes som udledning.

Derfor er det interessant at kende udledningens størrelse omkring år 1900

EU's vandrammedirektiv, dateret 23. oktober 2000 foreskriver, at "Medlemsstaterne bør sigte mod at opfylde målet for i det mindste god vandtilstand ved at fastlægge og gennemføre de fornødne foranstaltninger inden for integrerede indsatsprogrammer under hensyntagen til eksisterende fællesskabskrav. Hvor vandtilstanden allerede er god, bør den opretholdes." "God økologisk tilstand er beskrevet således: "Værdierne for de biologiske kvalitetslementer for den pågældende type overfladevandområde udviser niveauer, **der er svagt ændret som følge af menneskelig aktivitet**, men afviger kun lidt fra, hvad der normalt gælder for denne type overfladevand under uberørte forhold."

God økologisk tilstand. Ikke natur

Det er vigtigt at bemærke sig, at direktivet ikke indeholder bestemmelser om, at vi skal tilbage til naturtilstanden, og i forbindelse med den danske implementering af direktivet er man da også enedes om, at der var høj økologisk tilstand omkring år 1900, hvor der bl.a. var en tilfredsstillende ålegræsbestand i fjordene.

Næste skridt var så at finde ud af, hvor stor kvælstofudledningen var i år 1900, så man kunne fastsætte mål for, hvor stor den må være i 2027, når vandrammedirektivet skal være opfyldt.

Udledningen år 1900

Aarhus Universitet, DCE, udarbejdede derfor en ekspertvurderingⁱ af "En belastning som reflekterer den næringsstofpåvirkning, som var i år 1900 som et resultat af den menneskelige aktivitet og arealanvendelse som fandt sted på daværende tidspunkt." Man kom frem til, at indholdet af kvælstof i vandløbene på daværende tidspunkt måtte have ligget omkring **1 mg pr l.**

SEGES har efterfølgende udarbejdet et notatⁱⁱ, som kommer frem til, at kvælstofkoncentrationen nok i virkeligheden var **2 – 3 mg kvælstof pr l.** Altså 2 – 3 gange så stor som ekspertskønnet fra DCE. Omkring år 1900 blev der dyrket et større areal end i dag, og for at kunne holde ukrudtet i ave, blev jorden bearbejdet efter høst, indtil den blev vinterpløjet. Så selv om der blev brugt væsentligt mindre gødning den gang, var kvælstofudvaskningen fra rodzonen af samme størrelsesorden som i dag. Der var dog færre opdyrkede engarealer m.v., så udledningen til kystvandene var formentlig mindre end i dag.

Aarhus Universitet har taget kritikken seriøst og har i november 2016 afholdt en workshop bl.a. med deltagelse af internationale eksperter, og der forventes en ny redegørelse i marts 2017.

Hvad sker der, hvis SEGES får ret?

Hvis målbelastningen bliver 2 – 3 gange højere end i de nuværende vandplaner, bør det betyde, at indsatsbehovene bliver reduceret væsentligt, så der kun i begrænset omfang bliver behov for opstramninger af de nuværende miljøregler.

Skrællepløjning og efterfølgende vinterpløjning var nødvendig i år 1900. Men det forårsagede stor kvælstofmineralisering, -udvaskning og -udledning.

ⁱ Næringsstofbelastningen til vandområder omkring år 1900

[Notat fra DCE](#) - Nationalt Center for Miljø og Energi Dato: 15. december 2014

ⁱⁱ Kvælstofudledning større i år 1900 end angivet af DCE. [LandbrugsInfo](#)